

Geanonimiseerde versie

Vertaling

C-422/20 – 1

Zaak C-422/20

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

8 september 2020

Verwijzende rechter:

Oberlandesgericht Köln (Duitsland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

28 augustus 2020

Verweerder en appellant:

RK

Verzoekster en geïntimeerde:

CR

[omissis]

OBERLANDESGERICHT KÖLN

BESLISSING

in de erfopvolgingszaak

betreffende de nalatenschap van de op 9 maart 2017 overleden Duitse staatsburger [omissis], met als laatste gewone verblijfplaats Manilva, provincie Malaga, Spanje,

tussen de procespartijen:

1. CR, [omissis],

verzoekster en geïntimeerde,

[omissis]

2. RK, [omissis],

verweerder en appellant,

[omissis]

heeft de tweede Zivilsenat van het Oberlandesgericht Köln (hoogste rechterlijke instantie van de deelstaat Noordrijn-Westfalen, Keulen, Duitsland)

[omissis] **[or. 2]**

de volgende beslissing gegeven:

I.

[omissis]

II.

Aan het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”) worden krachtens artikel 267, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna: „VWEU”), zoals gewijzigd op 7 juni 2016 (PB 2016, C 202, blz. 164), de volgende prejudiciële vragen voorgelegd betreffende de uitlegging van het Unierecht:

1.

Is het voor een onbevoegdverklaring van de eerder aangezochte rechter volgens artikel 7, onder a), van verordening (EU) nr. 650/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 4 juli 2012 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen en de aanvaarding en de tenuitvoerlegging van authentieke akten op het gebied van erfopvolging, alsmede betreffende de instelling van een Europese erfrechtverklaring (hierna: „erfrechtverordening”), vereist dat deze rechter zich uitdrukkelijk onbevoegd verklaart, of kan ook een niet uitdrukkelijke verklaring volstaan, wanneer daaruit kan worden opgemaakt dat deze rechter zich onbevoegd heeft verklaard?

2.

Is de rechter van de lidstaat aan wie bevoegdheid zou toekomen op grond van de onbevoegdverklaring van de eerder aangezochte rechter van de andere lidstaat, bevoegd om te onderzoeken of de eerder aangezochte rechter zijn beslissing heeft gegeven in overeenstemming met de voorwaarden van artikel 6, onder a), en artikel 7, onder a), van de erfrechtverordening? In hoeverre is de beslissing van de eerder aangezochte rechter bindend? Met name: **[or. 3]**

a)

Is de rechter van de lidstaat aan wie bevoegdheid zou toekomen op grond van de onbevoegdverklaring van de eerder aangezochte rechter van de andere lidstaat, bevoegd om te onderzoeken of de erflater een rechtsgeldige rechtskeuze heeft gemaakt overeenkomstig artikel 22 van de erfrechtverordening?

b)

Is de rechter van de lidstaat aan wie bevoegdheid zou toekomen op grond van de onbevoegdverklaring van de eerder aangezochte rechter van de andere lidstaat, bevoegd om te onderzoeken of een van de procespartijen overeenkomstig artikel 6, onder a), van de erfrechtverordening een verzoek tot onbevoegdverklaring bij de eerder aangezochte rechter heeft ingediend?

c)

Is de rechter van de lidstaat aan wie bevoegdheid zou toekomen op grond van de onbevoegdverklaring van de eerder aangezochte rechter van de andere lidstaat, bevoegd om te onderzoeken of de eerder aangezochte rechter terecht ervan is uitgegaan dat de rechters van de lidstaat van het gekozen recht beter in staat zijn om uitspraak te doen over de erfopvolging?

3.

Zijn artikel 6, onder a), en artikel 7, onder a), van de erfrechtverordening, die een rechtskeuze „overeenkomstig artikel 22” vereisen, ook dan van toepassing indien de erflater in een vóór 17 augustus 2015 opgestelde uiterste wilsbeschikking geen uitdrukkelijke of stilzwijgende rechtskeuze heeft gemaakt, maar het op de erfopvolging toepasselijke recht alleen op grond van artikel 83, lid 4, van de erfrechtverordening kan worden bepaald?
[or. 4]

Motivering:

I.

- 1 In een eerdere procedure [omissis] heeft procespartij onder 1., echtgenote van de erflater, op 23 maart 2017 bij het Amtsgericht Düren (rechter in eerste aanleg Düren, Duitsland) op basis van een testament van 14 juni 1990 een notarieel bekrachtigd verzoek ingediend om afgifte van een verklaring van erfrecht waaruit blijkt dat zij de enige erfgenaam is, en van een Europese erfrechtverklaring [omissis]. Het overgelegde testament is met de hand in het Duits geschreven en luidt als volgt [omissis]:
- 2 „*Testament van de echtgenoten*
[omissis]

Bij dit testament verklaren de echtgenoten [omissis] elkaar tot enige erfgenaam.

Tittling, 14.06.1990

*- Handtekening echtgenoot
- Handtekening echtgenote- ”*

- 3 Procespartij onder 2., broer van de erflater, heeft zich tegen het destijds ingediende verzoek verzet; [omissis]
- 4 Bij beslissing van 20 december 2017 heeft de Nachlassrichter (rechter in erfopvolgingszaken; hierna: „erfrechtrechter”) van het Amtsgericht Düren de voor de afgifte van het verklaring van erfrecht noodzakelijke feiten vastgesteld verklaard [omissis] **[or. 5]**.
- 5 Bij beslissing van 4 juli 2018 [omissis] op het door procespartij onder 2. ingestelde hoger beroep heeft het Oberlandesgericht Köln het Amtsgericht Düren onbevoegd verklaard. [omissis]. Het Oberlandesgericht Köln motiveerde die beslissing als volgt:
- 6 „[omissis] het Amtsgericht moet op grond van artikel 15 van de erfrechtverordening onbevoegd worden verklaard, aangezien aan de Duitse erfrechtrechters geen internationale rechtsbevoegdheid toekomt voor de onderhavige erfopvolgingszaak. [omissis].
- 7 *De Duitse erfrechtrechters kunnen geen internationale bevoegdheid ontleen aan § 105 juncto § 343, leden 2 en 3, van het Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit (Duitse wet inzake de procedure in familierechtzaken en in de volontaire jurisdictie; hierna: ‚FamFG’). De desbetreffende regeling, die aanknoopt bij de territoriale bevoegdheid, is niet verenigbaar met artikel 4 van de erfrechtverordening, aangezien de bij deze verordening geregelde internationale bevoegdheid zich – ook – uitstrekt tot nationale erfrechtverklaringen zoals de verklaring van erfrecht naar Duits recht.*
- 8 *In het – na de vaststelling van de bestreden beslissing van het Amtsgericht gewezen – arrest van het Hof van 21 juni 2018 in de zaak Oberle (C-20/17, EU:C:2018:485) [omissis] wordt [in de punten 57 en 58] het volgende gesteld:*

„De uitlegging van artikel 4 van de verordening dat deze bepaling de internationale bevoegdheid omschrijft van de gerechten van de lidstaten voor de procedures van afgifte van nationale erfrechtverklaringen draagt er, in het belang van een goede rechtsbedeling, toe bij dat deze doelstelling wordt verwezenlijkt, door het risico te beperken dat parallelle procedures voor gerechten van verschillende lidstaten worden gevoerd en daaruit tegenstrijdige uitspraken voortkomen. De verwezenlijking van de doelstellingen van verordening

nr. 650/2012 zou daarentegen worden belemmerd als de bepalingen van hoofdstuk II van die verordening, en inzonderheid artikel 4, in een situatie als in het hoofdgeding aldus zouden moeten worden uitgelegd dat zij niet zien op de internationale bevoegdheid van de gerechten van de lidstaten voor procedures die leiden tot de afgifte van nationale erfrechtverklaringen.'

- 9 *Het Hof heeft dit arrest weliswaar gewezen in een zaak waarin de internationale bevoegdheid [van het Amtsgericht Schöneberg (rechter in eerste aanleg Schöneberg, Duitsland)] op grond van § 105 juncto § 343, lid 3, FamFG in geding was. Volgens de door het Hof aangevoerde beginselen staat artikel 4 van de erfrechtverordening echter ook in de weg aan de internationale bevoegdheid van de Duitse erfrechtrechters op grond van § 105 juncto § 343, lid 2, FamFG. [omissis] Deze regeling knoopt immers aan bij de laatste gewone verblijfplaats op het nationale grondgebied, terwijl artikel 4 van de erfrechtverordening aanknoopt bij de gewone verblijfplaats op het tijdstip van overlijden. Wanneer voor de toekenning van internationale bevoegdheid wordt aangeknoopt bij de laatste gewone [or. 6] verblijfplaats op het nationale grondgebied, ontstaat net zo goed het risico dat parallelle procedures voor gerechten van verschillende lidstaten worden gevoerd als wanneer wordt aangeknoopt bij de voorwaarden van § 343, lid 3, FamFG.*
- 10 *Volgens artikel 4 van de erfrechtverordening zijn de gerechten van de lidstaat waar de erflater op het tijdstip van overlijden zijn gewone verblijfplaats had, bevoegd om uitspraak te doen over de erfopvolging in haar geheel. Uit de door verzoekster overgelegde gegevens is gebleken dat de erflater zijn laatste gewone verblijfplaats niet in Duitsland had, maar in Spanje. Alleen in 2015 heeft hij nog enkele weken in Duitsland verbleven om er een medische behandeling te ondergaan. Los daarvan heeft hij altijd verbleven in Spanje, waar het echtpaar een onroerend goed bezat."*
- 11 *Vervolgens heeft procespartij onder 1. op 29 april 2019 [omissis] een beslissing verkregen van de rechter van eerste aanleg en instructie nr. 3 te Estepona (Spanje). In de [Nederlandse] vertaling daarvan staat onder meer het volgende te lezen:*
- 12 *"[omissis]*
- Op verzoek van verzoekende partij geef ik de beslissing om in onderhavige procedure af te zien van een uitspraak, aangezien de rechterlijke instanties van de Bondsrepubliek Duitsland, rekening houdend met de praktische omstandigheden van de erfopvolging, zoals de gewone verblijfplaats van de betrokken procespartij en de plaats waar een aanzienlijk deel van de goederen zich bevindt, beter in staat zijn om uitspraak te doen over de erfopvolging."*
- 13 *Bij notarieel bekrachtigde brief van 29 augustus 2019 heeft procespartij onder 1. het notarieel bekrachtigde verzoek van 23 maart 2017 opnieuw aan het Amtsgericht Düren overgelegd met het oog op afgifte van een verklaring van*

erfrecht waaruit blijkt dat zij de enige erfgenaam is, en van een Europese erfrechtverklaring [omissis]. Niet veel later heeft zij de voornoemde beslissing van de Spaanse rechter overgelegd. Procespartij onder 2. is opnieuw opgekomen tegen dit verzoek.

- 14 Bij beslissing van 19 februari 2020 heeft het Amtsgericht Düren [omissis] geoordeeld dat het Amtsgericht Düren op grond van de beslissing van de Spaanse [or. 7] rechter van eerste aanleg en instructie bevoegdheid toekomt overeenkomstig artikel 6, onder a), van de erfrechtverordening. Procespartij onder 2. heeft hoger beroep ingesteld tegen die beslissing [omissis].

II.

- 15 De behandeling van de procedure in hoger beroep dient te worden geschorst en het Hof van Justitie van de Europese Unie dient overeenkomstig artikel 267, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) te worden verzocht om een prejudiciële beslissing. De uitkomst van de onderhavige procedure in hoger beroep is afhankelijk van het antwoord op de gestelde vragen, dat noch voor de hand ligt, noch eerder is gegeven.
- 16 [omissis] In de betrekkingen tussen Spanje en Duitsland wordt de internationale bevoegdheid van rechters om kennis te nemen van erfrechtelijke vorderingen geregeld door de erfrechtverordening. Aangezien de laatste gewone verblijfplaats van de erflater vóór diens overlijden op 9 maart 2017 in Spanje was gelegen, zijn overeenkomstig artikel 4 van de erfrechtverordening de Spaanse – en niet de Duitse – rechters internationaal bevoegd om uitspraak te doen over de erfopvolging in haar geheel [omissis]. Bijgevolg is de internationale bevoegdheid van de [omissis] aangezochte Duitse erfrechtrechter afhankelijk van het antwoord op de vraag of de – in een later stadium van de onderhavige erfrechtzaak gegeven – beslissing van de Spaanse rechter van 29 april 2019 kan worden aangemerkt als een rechtsgeldige onbevoegdverklaring in de zin van artikel 7, onder a), juncto artikel 6, onder a), van de erfrechtverordening.
- 17 1. De bewoordingen van artikel 7, onder a), van de erfrechtverordening – „(d)e [or. 8] *gerechten van een lidstaat waarvan het recht door de erflater overeenkomstig artikel 22 is gekozen, zijn bevoegd om over de erfopvolging uitspraak te doen indien: a) een eerder aangezocht gerecht zich in dezelfde zaak onbevoegd heeft verklaard overeenkomstig artikel 6, [...]*” – stellen als uitdrukkelijke voorwaarden dat een rechtskeuze wordt gemaakt overeenkomstig artikel 22 van de erfrechtverordening, alsook dat een eerder in dezelfde zaak aangezochte rechter zich onbevoegd heeft verklaard. De Spaanse rechter van eerste aanleg en instructie nr.3 te Estepona heeft zich niet uitdrukkelijk onbevoegd verklaard. Veeleer heeft de Spaanse rechter bij zijn beslissing van 29 april 2019 [omissis] te kennen gegeven „*in onderhavige procedure af te zien van een uitspraak*” ([omissis] „*abstenerme de conocer,[...], de las presentes actuaciones*” [omissis]). Bijgevolg rijst de vraag of de toekenning van internationale bevoegdheid aan de rechters van een lidstaat overeenkomstig

artikel 7 van de erfrechtverordening vereist dat de eerder aangezochte rechter zich uitdrukkelijk (met zoveel woorden) onbevoegd verklaard, of dat het volstaat dat uit de uitlegging van de beslissing van de eerder aangezochte rechter door de later aangezochte rechter blijkt dat de rechter waarbij de zaak het eerst is aangebracht zich wel degelijk onbevoegd heeft willen verklaren.

- 18 2. Vervolgens rijst de vraag of de rechter van de lidstaat wiens bevoegdheid wordt geacht te berusten op artikel 7, onder a), van de erfrechtverordening, in het kader van die bevoegdheid een onbevoegdverklaring van een eerder aangezochte rechter alsnog mag toetsen, en zo ja welke prejudiciële vragen hij in het kader van die toetsing kan stellen, dan wel of de beslissing van de eerder aangezochte rechter bindend is, en zo ja in hoeverre.
- 19 Concreet gaat het om de vragen of de erflater – zoals vereist door de artikelen 6 en 7 van de erfrechtverordening – overeenkomstig artikel 22 van de erfrechtverordening een rechtskeuze heeft gemaakt, of één van de procespartijen overeenkomstig artikel 6, onder a), van de erfrechtverordening een verzoek tot onbevoegdverklaring bij de eerder aangezochte rechter heeft ingediend, en of de eerder aangezochte rechter terecht ervan is uitgegaan dat de rechters van de lidstaat van het gekozen recht beter in staat zijn om uitspraak te doen over de erfopvolging [artikel 6, onder a), van de erfrechtverordening]. **[or. 9]**
- 20 3. Tot slot rijst de vraag of artikel 6, onder a), en artikel 7, onder a), van de erfrechtverordening – niettegenstaande de bewoordingen ervan – ook dan toepassing vinden wanneer de erflater geen uitdrukkelijke of stilzwijgende rechtskeuze heeft gemaakt (artikel 22 en artikel 83, lid 2, van de erfrechtverordening), maar het op de erfopvolging toepasselijke recht van een lidstaat op grond van artikel 83, lid 4, van de erfrechtverordening kan worden bepaald.

[omissis]